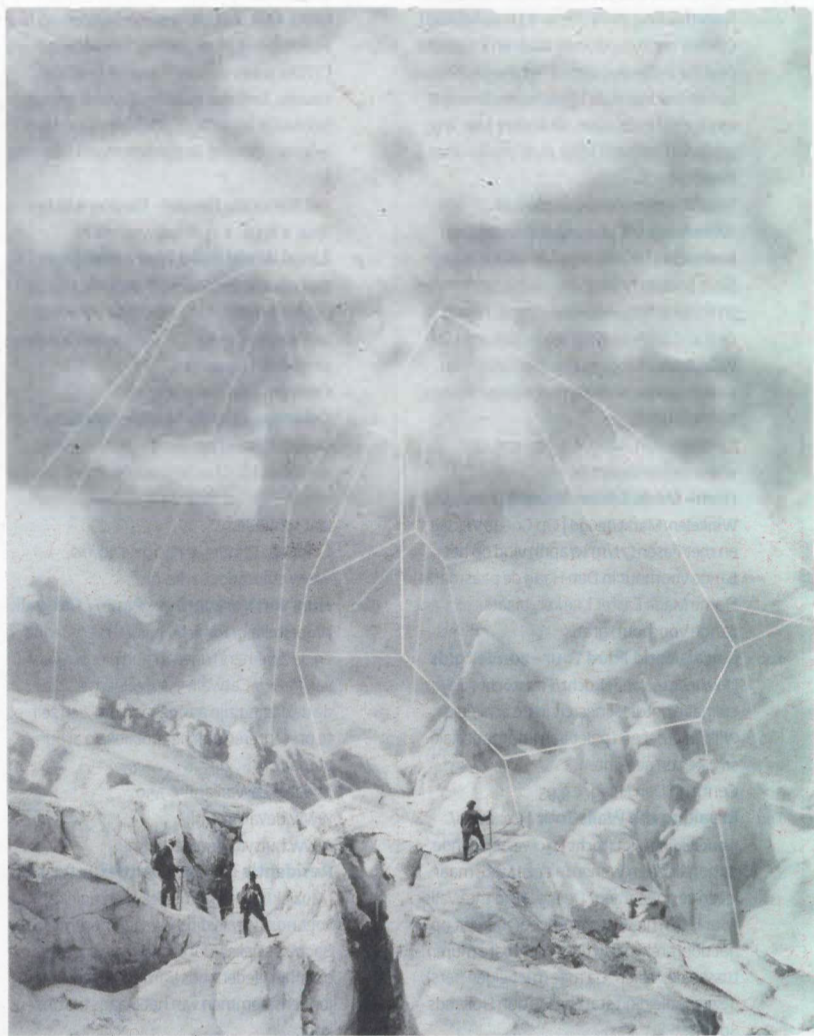

De wereld draait rond en rond

Ulrike Heydenreich maakt panoramische vergezichten in cirkelvorm en vouwt oude panoramalandkaarten tot waaiervormige kunstwerken. Panorama Mesdag zag ze pas twee jaar geleden voor het eerst.

'Vondst'.

'Onbekend terrein'. | Beeld: Ulrike Heydenreich

'Panoramaringen'.

Door Margreet Hofland

Museum Panorama Mesdag presenteert 'Verlangen naar de verte' van kunstenaar Ulrike Heydenreich (1975). Het is een tentoonstelling waarbij iets van de toeschouwer verlangd wordt en die je niet op het eerste gezicht mee de diepte in sleept. Het woord 'ingetogen' is hier van toepassing, zowel op het werk als op de kunstenaar zelf. In een documentaire is te zien hoe Heydenreich geconcentreerd en in diepe stilte minutieus papier vouwt en de randen scherp maakt met een botermesje. Bij één keer verkeerd vouwen, is het werk bedorven.

Heydenreich woont en werkt in Düsseldorf, Duitsland. Haar collages en tekeningen worden met microscopische precisie gemaakt. "Ik werk met originele foto's uit het begin van de twintigste eeuw en oude panoramalandkaarten die ik opnieuw vouw, zodat ze driedimensionaal worden. Ik gebruik daarbij de originele vouwlijnen en voeg nieuwe toe. Daarnaast maak ik fantasielandschappen die ik samenstel uit verschillende tekeningen die ik op locatie maak."

Rage

Niet als Hendrik Willem Mesdag (1831-

1915) speelt Heydenreich met perspectief en optische illusie om een nieuwe wereld te scheppen. Ze werkt veel in cirkels die eruitzien als gevouwen waaiers. De herkenbaarste overeenkomst met Mesdag is de panoramatent met tekeningen van vergezichten in een cirkel langs de rand. "Ik was al jaren gefascineerd door de panorama's, voordat ik ooit dat van Mesdag zag. Ik woonde in Amerika en wist dat de meeste originele verdwenen waren. In de negentiende eeuw kwamen ze in de mode, maar de meeste zijn verloren gegaan. Wereldwijd bestaan er nog maar een stuk of dertig. Pas toen ik voor deze tentoonstelling werd uitgenodigd, zag ik het panorama van Mesdag voor het eerst. Ik ontdekte dat de kunstenaar en ik veel gemeen hebben."

Voorstellingen in cirkelvormige panorama's werden rond 1875 een rage. Rond 1900 nam de populariteit van panorama's snel af, de statische schilderijen konden niet op tegen de dynamische film. Veel panoramagebouwen werden afgebroken of kregen een andere functie. Het 'Panorama van Scheveningen' is het oudste panorama dat nog steeds op de oorspronkelijke locatie te bezichtigen is.

Ringen

Heel mooi zijn de zwart-witcollages waarin Heydenreich met verschillende

lagen werkt. Het is alsof je door een nevelig en mysterieus landschap dwaalt. Figuren zoeken moeizaam hun weg over besneeuwde bergtoppen met daarboven dreigende wolkenpartijen. Over het geheel zijn draadachtige constructies getekend, waarvan de tinten van de lijnen verschillen in intensiteit. Dat geeft diepte in het werk, het transparante papier werkt daar ook aan mee. "Ik teken de lijnen op de voor- en achterkant van het papier, dat maakt dat ze van tint verschillen, ik vind het belangrijk dat er zo diepte ontstaat." Door de oude foto's die Heydenreich gebruikte, ademen de collages de sfeer van de Haagse kunstenaar Ossip.

Hoe meer je je in de wereld van Ulrike Heydenreich verdiept, hoe boeiender het wordt. In 2003 maakte ze een cilindervormige constructie op wielen, vergelijkbaar met een toestel dat Mesdag ook gebruikte, hij ging erin staan en legde zo de contouren van het landschap vast. Ook Heydenreich trekt er nog steeds het veld mee in. "Ik ga op het platform staan, steek mijn hoofd door het gat en leg vellen papier op de rand. Zo kan ik tekenen wat zich om me heen bevindt. Soms sta ik ermee op de top van een dak. Ik teken plekken waar ik zelf zou willen zijn en voeg verschillende fragmenten van landschappen samen tot een geheel."

Er liggen drie grote voorbeelden in ringen op de grond, uitgewerkt met een potlood met een haarscherpe punt, als een borduurwerk met heel kleine steekjes.

Een mechanisch kijkdoosje uit 1998 is een van de eerste werken waarin Heydenreich een panoramalandschap verwerkte. Aan de binnenkant draait een eeuwigdurend vergezicht rond. Voor haar gaf dit hetzelfde gevoel als het uitzicht uit het raam van een trein. Ze stelde het landschap samen met een negentiende-eeuws spel. Het was het begin van de eindeloze fantasielandschappen die haar al vanaf haar kindertijd fascineren.

Ulrike Heydenreich, 'Verlangen naar de verte', te zien tot en met zondag 17 september, Museum Panorama Mesdag. Meer informatie www.panorama-mesdag.nl